

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 stycznia 2016 r.

Pozycja 1

POSTANOWIENIE z dnia 10 czerwca 2015 r. Sygn. akt Ts 346/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

art. 545 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej sporządzonej przez radcę prawnego i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 4 grudnia 2014 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 545 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości złożenia osobistego wniosku o wznowienie postępowania karnego w oparciu o orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stronie, której przyznano obrońcę z urzędu, kiedy ten obrońca nie stwierdził podstaw do złożenia takiego wniosku z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. W dniu 8 października 2013 r. skarżący wniósł do Sądu Rejonowego w T. wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego. Jako podstawę wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2013 r. (K 30/11, OTK ZU nr 7/A/2013, poz. 98). Zastępca przewodniczącego Sądu Apelacyjnego w K. zarządzeniem z grudnia 2013 r. wyznaczył skarżącemu radcę prawnego z urzędu do sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania. W piśmie z 17 grudnia 2014 r. wyznaczony radca prawny w oparciu o art. 84 § 3 k.p.k. poinformował sąd o braku podstaw do wznowienia postępowania karnego w przedmiotowej sprawie. W dniu 21 grudnia 2013 r. skarżący złożył wniosek o ustanowienie nowego obrońcy do sporządzenia wniosku o nadzwyczajne wznowienie postępowania karnego. Sąd Apelacyjny w K. w piśmie z 23 grudnia 2013 r. wezwał skarżącego do złożenia w terminie 7 dni wniosku o wznowienie postępowania sądowego spo-

rażonego i podpisanego przez radcę prawnego z wyboru pod rygorem odmowy przyjęcia osobistego wniosku. 5 stycznia 2014 r. skarżący wniósł o przyjęcie osobistego wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego. Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem ze stycznia 2014 r. odmówił skarżącemu wyznaczenia kolejnego obrońcy z urzędu do wniesienia wniosku o wznowienie postępowania. W związku z powyższym 3 lutego 2014 r. skarżący złożył wniosek do Sądu Apelacyjnego w K. o wyznaczenie dla niego profesjonalnego pełnomocnika w celu sporządzenia zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie Sądu Apelacyjnego ze stycznia 2014 r. Zastępca przewodniczącego Sądu Apelacyjnego w K. zarządzeniem z lutego 2014 r. odmówił przyjęcia własnoręcznie sporządzonego przez skarżącego wniosku o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem skazującym. Ponadto tego samego dnia wydał zarządzenie, w którym nie uwzględnił wniosku skarżącego o wyznaczenie profesjonalnego pełnomocnika w celu wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego. W dniu 27 lutego 2014 r. skarżący złożył osobiste zażalenie na zarządzenie o odmowie przyjęcia własnoręcznie sporządzonego wniosku o wznowienie postępowania sądowego. Postanowieniem z kwietnia 2014 r. Sąd Najwyższy utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie Sądu Apelacyjnego.

W dniu 27 maja 2014 r. skarżący wystąpił do Sądu Rejonowego w T. o wyznaczenie dla niego pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej do Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 7 lipca 2014 r. (sygn. akt I Co 2510/14) ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu.

Zdaniem skarżącego zakwestionowany przepis art. 545 § 2 k.p.k. prowadzi do pozbawienia konstytucyjnego prawa do sądu jego rzeczywistej treści. Brak możliwości wniesienia osobistego wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego po stwierdzeniu przez wyznaczonego z urzędu pełnomocnika braku podstaw do dokonania tej czynności powoduje – w ocenie skarżącego – że formalnie zagwarantowane prawo do sądu nie może być realizowane. Skarżący podkreśla, że niedopuszczalne jest przeniesienie rozstrzygania o słuszności żądania wznowienia postępowania na etap swoistego przedsądu, dokonywanego przez podmiot, który nie posiada wskazanych w art. 45 ust. 1 Konstytucji przymiotów niezależności, niezawisłości i bezstronności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, tj. w ustawie z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK), wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Zgodnie z art. 36 ust. 1 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga odpowiada określonym w prawie wymogom. Procedura ta umożliwia, już w początkowej fazie postępowania, wyeliminowanie spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny.

W ocenie Trybunału zarzuty podniesione w skardze nie zasługują na uwzględnienie ze względu na ich oczywistą bezzasadność. Ponadto skarżący nie wykazał naruszenia konstytucyjnie chronionych wolności i praw, do czego obliguje go art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK.

Kwestionując zgodność art. 545 § 2 k.p.k. z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji, skarżący twierdzi, że przepis ten w zakresie, w jakim wprowadza przymus adwokacko-radcowski w odniesieniu do sporządzenia i wniesienia wniosku o wznowienie prawomocnego postępowania, pozbawia go prawa do rozpoznania sprawy

przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Powyższa argumentacja w ocenie Trybunału Konstytucyjnego nie zasługuje na uwzględnienie. Po pierwsze Trybunał zauważa, że w sprawie skarżącego został wydany prawomocny wyrok sądu *ad quem*. Skarżący miał zatem zagwarantowany dostęp do sądu zgodnie z konstytucyjnym standardem wyznaczonym przez art. 45 ust. 1 Konstytucji. Po drugie, należy wskazać, że wymóg formalny w postaci przymusu adwokacko-radcowskiego określonego w art. 545 § 2 k.p.k. ma przede wszystkim charakter gwarancyjny. Zapewnia dokonanie rzetelnej i obiektywnej oceny w zakresie zaistnienia przesłanek uzasadniających wystąpienie z wnioskiem o wznowienie postępowania. Jest to niezwykle istotne, zwłaszcza w kontekście znacznego formalizmu, jakim charakteryzuje się procedura występowania z wnioskiem o wznowienie postępowania. Nałożenie obowiązku jego sporządzenia przez profesjonalnego pełnomocnika gwarantuje, że wniosek ten będzie spełniał wszystkie przewidziane w prawie wymagania. Trybunał podkreśla, że procedura wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania karnego ma charakter nadzwyczajny. Wynika z tego konieczność zapewnienia stronom tego postępowania należytej ochrony prawnej, odpowiadającej najwyższemu standardowi procesowemu. Wymóg sporządzenia przedmiotowego wniosku przez profesjonalnego pełnomocnika stanowi dostateczną gwarancję ich realizacji. W związku z powyższym zarzut skarżącego należy ocenić jako oczywiście bezzasadny.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że postępowanie w sprawie wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania karnego ma charakter nadzwyczajny. Możliwość jego przeprowadzenia pojawia się na skutek zaistnienia szczególnych przesłanek, które ujawnia się – co istotne – po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego w danej sprawie. Oznacza to, że w zasadniczej kwestii, tj. przypisania odpowiedzialności karnej, sprawa została już rozstrzygnięta. Skorzystanie z nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest wniosek o wznowienie postępowania karnego, ma charakter dodatkowy, ponadprogramowy, wykraczający ponad konstytucyjny standard prawa do sądu. Charakter tego środka spowodował, że możliwość realizacji uprawnienia do wniesienia wniosku o nadzwyczajne wznowienie postępowania została ograniczona do szczególnych, wyjątkowych sytuacji. Ponadto ustawodawca ze względów gwarancyjnych zdecydował, że ocena zasadności wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem musi zostać dokonana przez profesjonalnego pełnomocnika. W sytuacji, gdy jest on wyznaczany z urzędu, to – tak jak pełnomocnik z wyboru – musi mieć możliwość swobodnej kontroli zaistnienia wszystkich wymaganych w prawie przesłanek do wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania. Nie każde bowiem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność przepisu z Konstytucją stanowi podstawę do wznowienia postępowania w oparciu o art. 540 § 2 k.p.k. Związek tego wniosku z wydanym orzeczeniem podlega kontroli, której dokonuje profesjonalny pełnomocnik. Ponadto Trybunał stwierdza, że opinia wyrażona przez pełnomocnika wyznaczonego z urzędu nie zamyka skarżącemu możliwości wystąpienia z takim wnioskiem – sporządzonym przez pełnomocnika z wyboru.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.